

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in vešja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki glasovnega aršiva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Kokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadna vrtice, če so natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zakaj hočejo Ptujčani mesto Ptuj izločiti iz okrajnega zastopa?

Mestni zastop Ptujski prosil je 1889. leta pri deželnem zboru štajarskem za postavo, da se mesto izloči iz okrajnega zastopa. Čeravno deželni zbor štajarski vsako prošnjo slovenskih občin za ločitev dveh občin v odboru pokoplje, vstregel pa je želji mesta Ptuj kaj rad in kaj hitro; sklenil je postavo, katera pa ni obveljala, ker nje svitli cesar ni hotel potrditi!

Mesto Ptuj ima torej za naprej s slovenskimi kmeti in s slovenskimi občinami le eden edini okrajni zastop!

Zakaj pa se je hotelo mesto ločiti? Ali je imelo uzroka za to? Mesto Ptuj za ločitev ni imelo nobenega pravega vzroka, pač pa imajo slovenske občine in slovenski kmetje več vzrokov, da terjajo ločitev.

Komu pač donša okrajni zastop hasek ali dobiček? Največ mestu Ptuj! To je jasno in že zadnji „Slov. Gospodar“ prinesel je proračun Ptujkega okrajnega zastopa. Ta kaže, da stanje ceste, mostovi, klade na leto nad 30.000 fl. okraj, ne pa mesta.

Drage ceste pa ne ležijo v kolobarji okrog mesta, ampak se stekajo v mesto: okrajne ceste ne vežejo občin med seboj, ampak nekatere občine z mestom, mesto s sosednjimi okraji in deželami! Zvezo med občinami delajo skoro samo občinske ceste, za katere skrbijo občine same! Mesto nima za nje plačila.

Za okrajno cesto skozi mesto plačuje okraj mestu na leto 60 gld.: mostnarino na Dravskem mostu pa pobira mesto za se! Kmet mora za vsako stvar, koja pripelja na trg, posebe mestu davek plačati. Za gimnazijo plačuje okraj mestu na leto 500 gld., za obrtno šolo 120 gld.

Koliko pa plačuje mesto štibre in koliko okraj? To nam kaže naslednje in na hasek mesta. Prava cesarska dača ali štibra celega okraja znaša okoli 173.000 gld. Od tega zneska

pride na mesto Ptuj okoli 24.000 gld., na kmetške občine pa okoli 149.000 gld.

Mesto Ptuj, katero ne plačuje niti ene šestine cele okraju predpisane dače ali štibre, hoče okraju hrbet obrniti! Ali to ni čudna prikazen!

Dokler se slovenski kmetje in občine niso za okrajni zastop brigale, dokler so Ptujčani v okrajnem zastopu gospodarili in gospodovali, niso mislili na ločitev!

Volitev 1887. leta spravila je 22 Slovencev v okrajni zastop, občine in veliki posestniki so volili slovenske kandidate na mesto onih, katere so hoteli mestjani in to njih je tako razjezilo in razsrdilo, da so se hoteli koj ločiti!

Mestjanom ostalo je 1887. leta 18 zastopnikov v okrajnem zastopu, namreč deset za trgovce in obrtnike in osem za mesto; ker pa so obrtniki in trgovci itak mestjani, ostalo je mestu 18 zastopnikov. Kaj še hočejo več? Ali njim po štibri ali dači gre toliko zastopnikov? Ne, in nikoli ne!

Oni sami ne plačujejo niti šestega dela prave dače; nimajo tedaj pravice do več zastopnikov v okrajnem zastopu, kakor samo do 6 izmed vseh 40. Imajo pa trikrat šest, to je 18 zastopnikov, tedaj za dvanajst preveč! Teh dvanajst zastopnikov slišalo bi po štibri slovenskim občinam in kmetom; kajti te bi morale imeti po štibri in pravici 30 do 36 zastopnikov v okrajnem zastopu, ne pa 20 do 22!

Krivica se godi slovenskim občinam in velikim posestnikom, nikakor pa ne mestu Ptuj! Slovenci bi morali terjati ločitev od mesta, pa ne narobe!

Danes imam še neko drugo stvar na srcu! Več okrajnih zastopov na Štajarskem ima svojo hranilnico! Hranilnica je za okraj imeniten zavod! Če se pri hranilnici dobro gospodari, dobi se lep dobiček, ki se da za potrebe okraja porabiti!

Dobiček Ptujke hranilnice jemlje mesto samo za svoje potrebe; okraj ne dobi nič! To

leto dobi mesto okoli 6000 gld. od hranilnice! Ali to ni lepa pomoč za gospodarstvo in bi ta denar okraju škodil? Ta dobiček pa izvira od tod, da hranilnica dobiva sirotinske ali otročje denarje v shrambo, za katere plačuje na leto samo $4\frac{1}{2}\%$!

Ali bi se ne dala ustanoviti okrajna hranilnica, ker je večina denarja od slovenskih staršev in otrok iz okraja? Kako mislite, rojaki, o tem vprašanji? Zdaj po zimi nas delo ne sili, lahko se o takih stvareh razgovarjamo!

Hv.

Nekaj iz okolice Mariborske.

Od sv. Križa pri Mariboru piše nam se tole: V kakih sedmih letih so si naši kmetje okrog Maribora ustanovili 6 čitalnic ali bralnih društev; to je, šest trdnjavic zoper narodne sovražnike, šest taborov, v katerih se naše ljudstvo uči braniti svoj jezik in svojo domovino. Zaeli so bili s tem vrli Rušanci; zatoraj smem reči, da so Ruše rodišče vsem tem čitalnicam. Tje so prihajali Križančani in Lovrenčani; kmalu so si pa sami osnovali jednaka društva. Iz Sentlovrenca je iskra šla dalje po Pohorju — do Ribnice. Oj, da bi se našli možje, ki bi jo podnetili še v Vuzenici, na Muti in Marenbergu! Izvrstni domoljubi so bili preteklo leto ustanovili dve novi čitalnici: v Jarenini in pri sv. Jakobu v Slov. goricah. Vsa ta društva lepo prospevajo. Narod naš ljubi čitanje in pošteno zabavo. Krvavo potrebno je tako ognjišče kje ob Pesnici in v Kamnici, potem pri sv. Petru pri Radgoni. Se ve, da je od kraja mnogo truda; v časi je treba tudi globlje v žep poseči; ali kdor zares svoj narod ljubi, premagal bode vse ovire in sitnosti. Vstrašiti se ne sme dela in ne obupati, ako na jedenkrat ne vidi mnogo vspeha in Bog ve, kakih čudežev. Naposled vendar ne izostane sad, ako je društveno delovanje vstrajno. Duh, ki prešinja društvo, širi se polagoma po vsej okolici. Če tudi se ne topi starim odrevenelo njih srce, vendar postaja mladi zarod naroden. Jaz vsaj ne vem za drugo sredstvo, kako bi se dalo vzdramiti naše ljudstvo, nego so bralna društva. Mnogo [bi se pač tu lahko še storilo; saj se nahaja povsod kaj narodnih mož; ali žal, da se ti bojijo dela. Marsikateri ima domoljubje v srce zaprto, kakor bi se bal, da mu ga kdo ne ukrade; v časi mu pride tudi na jezik; dalje pa Bog ne daj. Takšna ljubezen je mrtva, kakor je vera mrtva brez dejanja.

Koliko pa vzmorejo skromne moči, katere navdušuje iskrena ljubezen do naroda, kaže najjasneje veselica, katero je bilo tukajšnje bralno društvo priredilo o priliki svojega občnega zbora. Naj mi ne zamerijo gospodje, ki

so sodelovali, da jim izrekam tu javno zahvalo. Čast, komur čast!

Tajnik in blagajnik sta nam povedala, da društvo dobro izhaja, da šteje 32 udov in ima že v svojej knjižnici nad sto knjig in časopisov, dasiravno še le obstoji četrto leto. Potem je jasno in zanimivo razlagal gosp. drd. Pipuš o testamentih. G. učitelj Svit. Hauptman je govoril o jako koristnem predmetu, namreč o gnojivju sadnemu drevju. Na to nam nariše g. S. kratko slikico iz tožne naše zgodovine, ki je pisana s krvjo in solzami, — o turških navelih v Podravji. Govornik je primerjal današnje nemčurje s tedanjimi janičarji, ki so požigali, ropali, pustošili lastno svojo domovino in klali lastne svoje brate. Vošnjakova igra: „Svoji k svojim“ je zelo ugajala. Vse osebe so lepo igrale, posebno Anka Tojzelnova in Liza Pipuševa. Ta igra je kakor nalašč za kmetske čitalnice. Konečno nam je g. Sv. Hauptman podal, kot nameček, šaljivi prizor: „Kako je Matevž štruklje delal“. Izvrstno jih je delal in dobri so bili, da še se nam zdaj sline cedé. Žal mora biti sosedom, da tega niso prišli gledat. Med raznimi točkami so naši fantje lepo peli; brata Tone in Svit. Hauptman sta pa svirala narodne na piščal in gosli. Vse to in pa sladka kapljica Koroščeva je naredilo društvo kaj veselo, da smo pozabili vsakdanjih muk in skrbi.

Gospodarske stvari.

Ozebljina.

Večkrat se izgodi, da človek ozebe v roke noge, ušesa itd. Najbolj pa je to hudó, če se izgodi že otroku, ker siročče nosi potlej celo življenje ta križ, ki se mu ponavlja vsako zimo. Mogoče pa je še največkrat v tej reči pomagati, ako se prav ravna. Kedar namreč kdo ozebe v roke ali noge, naj si da prinesiti vode, v kateri se je kuhala bela repa ter si naj z njo umiva ozeble ude, ali kolikor mogoče, naj bode voda vroča.

Kedar se je to storilo in so že udje mehki, gibčni, zbrše se noga ali roka rahlo, pa do cela. Zatem se namaže še s strdjo in obveže s snažno cunjo ali pa se položi na ozebel ud cunja, na kateri je razmazana strd ter ostane to nekaj dni na njem. Kdor stori tako, ne bo mu težave več delala ozeblina; drago pa tudi ni to zdravilo.

Bučele in njih napajanje.

Da je bučelam treba od časa do časa srkati vode va se, to znamo in je tega bučelam poleti toliko bolj treba, kolikor manj dobijo rose na cvetji. Vprašanje je torej le o tem, ali je dobro, potrebno napajati bučele pozimi? Mi v tem oziru nimamo skušenj in zato ne